

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
ІМ. Б. Д. ГАВРИЛИШИНА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор
ІНІМВ ім. Б. Д. Гаврилишина

ІВАЩУК І. О.

« 31 » _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. проректора
з науково-педагогічної роботи

ОСТРОВЕРХОВ В. М.

« 31 » _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни
«ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Освітньо-професійна програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

кафедра міжнародних відносин та дипломатії

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	1	II	30	30	4	8	48	120	II

31.08.2023
[Signature]

Тернопіль
2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 29 Міжнародні відносини, спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23 червня 2023 року).

Робочу програму склала д.е.н., професор Тулай Оксана Іванівна.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин та дипломатії, протокол № 1 від 29 серпня 2023 року.

Завідувач кафедри
міжнародних відносин та дипломатії
д.е.н., проф.

Тулай О. І.

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» № 1 від 29 серпня 2023 року.

Голова групи забезпечення спеціальності
д. іст. н., професор

Дацків І. Б.

Гарант освітньої програми «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
д. іст. н., професор

Дацків І. Б.

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»

Дисципліна Основи сталого розвитку	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»	Статус дисципліни – обов’язкова Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність – 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	Рік підготовки: – 1 курс Семестр – II
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції – 30 год. Практичні заняття – 30 год.
Загальна кількість годин – 120 год.		Самостійна робота – 48 год. Тренінг, КППЗ – 8 год. Індивідуальна робота – 4 год.
Тижневих годин – 8 год. з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання вивчення дисципліни «Основи сталого розвитку»

2.1. Навчальна дисципліна «Основи сталого розвитку» є обов’язковою навчальною дисципліною у циклі професійної підготовки бакалавра за освітньою програмою «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Метою викладання дисципліни є формування відповідних компетенцій у майбутніх фахівців з міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, які можуть усвідомлювати, аналізувати та впроваджувати принципи сталого розвитку у різних сферах життя та діяльності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни.

- вивчення особливостей формування концепції сталого розвитку;
- удосконалення умінь та навичок щодо моніторингу виконання цілей сталого розвитку;
- вивчення соціальної, економічної та екологічної складової сталого розвитку та механізмів їх взаємодії;
- усвідомлення ролі та значення фахівця-міжнародника у сфері реалізації стратегій сталого розвитку

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни

ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

2.4. Результати навчання:

РН09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН17. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»

Змістовий модуль 1. Зasadничі умови сталого розвитку

Тема 1. Генезис концепції сталого розвитку

Причини виникнення концепції сталого розвитку. Криза цивілізації. Глобалізація як чинник появи та поширення ідей сталого розвитку. Наслідки глобалізації та глобальні проблеми. Глобальна екологічна криза. Зміна клімату і глобальне потепління.

Зміст поняття та принципи сталого розвитку. Складові сталого розвитку: економічна, соціальна та екологічна. Класифікація принципів сталого розвитку.

Еволюція концепції сталого розвитку. Етапи формування концепції сталого розвитку

Тема 2. Міжнародне законодавство з питань сталого розвитку

Хронологія прийняття міжнародних документів зі сталого розвитку.

Положення Стокгольмської декларації 1972 року.

Доповідь Брундтланд та перші концептуальні засади сталого розвитку.

Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (1992 р.)

Саміт Землі. Ріо-де-Жанейро (1992 р.) та прийняття Порядку денного на XXI століття (Agenda 21). Кіотський протокол та його умови.

Цілі розвитку тисячоліття в Декларації тисячоліття ООН 2000 року. Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року. 17 Цілей сталого розвитку.

Прийняття Паризької угоди.

Тема 3. Цілі сталого розвитку

Еволюція визначення цілей сталого розвитку. Цілі сталого розвитку до 2030 року: факти і завдання.

Характеристика 17 цілей сталого розвитку на період до 2030 року (формулювання цілей дано у спрощеному вигляді): 1) подолання бідності; 2) ліквідація голоду; 3) забезпечення здоров'я і благополуччя; 4) забезпечення якісної освіти; 5) гендерна рівність; 6) чиста вода і санітарія; 7) недорога і чиста енергія; 8) забезпечення сталого економічного зростання і гідної роботи; 9) створення необхідної інфраструктури; 10) зниження нерівності в країнах; 11) створення сталих міст; 12) забезпечення моделей сталого споживання і виробництва; 13) запобігання зміни клімату; 14) збереження морських екосистем; 15) забезпечення цілісності екосистем суші; 16) забезпечення миру, право-суддя та ефективних громадських інститутів; 17) посилення партнерства в інтересах сталого розвитку.

Аналіз стану реалізації цілей сталого розвитку у Звіті ООН про цілі сталого розвитку.

Тема 4. Роль міжнародних організацій у забезпеченні сталого розвитку

Провідна роль ООН у реалізації концепції сталого розвитку. Програма ООН з довкілля (ЮНЕП) – United Nations Environment Programme (UNEP). Фонд довкілля. Програма розвитку ООН (ПРООН) – United Nations Development Program (UNDP).

Спеціальні фонди і програми зі сталого розвитку – управління у справах біженців; Фонд розвитку для жінок (ЮНІФЕМ); Фонд у галузі народонаселення (ЮНФПА); Бюро допомоги в разі стихійного лиха (ЮНДРО); Всесвітня продовольча програма (ВПП) та ін.

Світова організація торгівлі та її діяльність у сфері сталого розвитку.

Роль МВФ у досягненні цілей сталого розвитку.

Цілі сталого розвитку Світового банку.

Міжнародна організація сталого розвитку (IOSD).

Змістовий модуль 2. Складові сталого розвитку та їх реалізація в країнах ЄС та Україні

Тема 5. Сталий економічний розвиток

Еволюція економічного зростання. Вплив демографічних показників на економічне зростання. Динаміка зростання чисельності населення на планеті. Динаміка середньої тривалості

життя у світі. Промислова революція та її вплив на розвиток концепції сталого розвитку.

Показники економічного розвитку країн світу. Глобальний ВВП: динаміка, структура і ріст.

Типи економічного зростання. Країни-технологічні лідери та країни-наслідувачі. Особливості економічного сталого розвитку країн.

Тема 6. Екологічна складова сталого розвитку

Глобальні екологічні кризи. Глобальне виснаження природних ресурсів. Глобальне забруднення довкілля. Екологічні межі планети. Критичні напрямки глобального впливу людської діяльності на планету

Глобальні зміни клімату або глобальне потепління. Поняття парникових газів та парникового ефекту. Закиснення Світового океану. Руйнування озонового шару. Забруднення довкілля сполуками азоту і фосфору. Проблема забезпечення прісною водою. Інтенсивне використання та зміна ґрунтового покриву планети. Проблема втрати біорізноманіття. Хімічне та аерозольне забруднення атмосферного повітря. Хімічне забруднення та проблема забруднення планети пластиком.

Принципи функціонування екологічної економіки.

Тема 7. Соціальна складова сталого розвитку

Зміст понять «соціальний сталий розвиток», «людський розвиток», «сталий людський розвиток».

Людський розвиток та методи його вимірювання. Індекс людського розвитку та його складові: рівень життя; рівень грамотності населення; очікувана тривалість життя. Види нерівності: соціальна і економічна.

Подолання бідності - перша ціль сталого розвитку (Ціль 1). Здоров'я, тривалість життя і сталий розвиток (Ціль 3). Науковий і освітній вимір сталого розвитку (Ціль 4). Переорієнтація освіти на принципи сталого розвитку.

Характеристика показників активності населення: рівня бідності та соціального відчуження; рівня охоплення освіти; показників охорони здоров'я; розвиток інформаційного суспільства, збереження культурної спадщини.

Тема 8. Індикатори сталого розвитку

Підходи при розробці індикаторів сталого розвитку. Система індикаторів сталого розвитку: економічні, екологічні та соціальні.

Індикатор сталого розвитку (Index of Sustainable Development)

Базові економічні індикатори. Агреговані (інтегральні) індекси, що поєднують економічні, екологічні та соціальні показники. Справжній індикатор прогресу (Genuine Progress Indicator / GPI)

Основні базові екологічні індикатори. Екологічний слід (ecological footprint)

Базові соціальні індикатори. Індекс розвитку людського потенціалу як інтегральний індикатор сталого розвитку.

Тема 9. Сталий розвиток країн ЄС

Стратегічний підхід до сталого розвитку в країн Європи. Роль держави у забезпеченні сталого розвитку.

Історія прийняття стратегій сталого розвитку в країнах Європи. Стратегія сталого розвитку ЄС. Напрями стратегії. Підходи щодо стратегічного планування сталого розвитку.

Суб'єкти реалізації політики сталого розвитку у Європейському Союзі. Інституційна база сталого розвитку деяких країн ЄС

Моніторинг досягнення ЦСР в країнах ЄС. Структура звіту Europe Sustainable Development Report.

Тема 10. Реалізація принципів концепції сталого розвитку в Україні у довоєнний та воєнний період

Процес розробки цілей сталого розвитку в Україні до 2030 року. Цілі сталого розвитку, адаптовані для України (2015–2030 роки).

Національне законодавство в сфері сталого розвитку в Україні. Постанова КМУ «Про утворення Національної ради зі сталого розвитку». Стратегія сталого розвитку «Україна-2020».

Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року. Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року».

Оцінка втілення цілей сталого розвитку (Національна доповідь «Цілі Сталого розвитку: Україна»). Стан досягнення цілей сталого розвитку за 2000-2015 рр. («Добровільний національний огляд щодо прогресу України у досягненні Цілей Сталого Розвитку (ЦСР)»)

Напрями забезпечення стратегічних цілей сталого розвитку в Україні. Індикатори сталого розвитку в Україні.

Вплив військових дій на сталий розвиток.

Повоєнне відновлення України у контексті сталого розвитку.

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Групи КППЗ	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Засадничі умови сталого розвитку						
Тема 1. Генезис концепції сталого розвитку	2	2	4	1	4	Поточне Опитування
Тема 2. Міжнародне законодавство з питань сталого розвитку	2	2	4			Поточне опитування
Тема 3. Цілі сталого розвитку	2	2	4			Групові завдання
Тема 4. Роль міжнародних організацій у забезпеченні сталого розвитку	2	2	4			Групові завдання
Змістовий модуль 2. Складові сталого розвитку та їх реалізація в ЄС та Україні						
Тема 5. Сталий економічний розвиток	4	4	4	1	4	Групові завдання
Тема 6. Екологічна складова сталого розвитку	4	4	4			Групові завдання
Тема 7. Соціальна складова сталого розвитку	4	4	4	1	4	Поточне опитування
Тема 8. Індикатори сталого розвитку	2	2	4	1		Поточне опитування
Тема 9. Сталий розвиток країн ЄС	4	4	4			1
Тема 10. Реалізація принципів концепції сталого розвитку в Україні у довоєнний та воєнний період	4	4	4	Поточне Опитування		
Разом	30	30	48	4	8	

4. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

Засадничі умови сталого розвитку

Тема 1. Генезис концепції сталого розвитку

Мета: знати історію та причини виникнення концепції сталого розвитку; вивчити зміст та принципи сталого розвитку.

Питання для обговорення:

1. Причини виникнення ідеї сталого розвитку
2. Поняття глобалізації та виникнення глобальних проблем

3. Глобальна екологічна криза та її наслідки
4. Зміст поняття та принципи сталого розвитку
5. Методологічні засади сталого розвитку

Тема 2. Міжнародне законодавство з питань сталого розвитку

Мета: знати основні міжнародні акти і зміст положень міжнародного законодавства у сфері сталого розвитку.

Питання для обговорення:

1. Стокгольмська декларація 1972 року.
2. Доповідь Брундтланд і перші концептуальні засади сталого розвитку
3. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (1992 р.)
4. Порядок денний на XXI століття (Agenda 21). Саміт Землі. Ріо-де-Жанейро (1992 р.)
5. Кіотський протокол
6. Декларація тисячоліття ООН (8 Цілей розвитку тисячоліття)
7. Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року
8. Паризька угода

Тема 3. Цілі сталого розвитку

Мета: розуміння завдань та цілей сталого розвитку, аналіз стану реалізації цілей сталого розвитку у Звіті ООН.

Питання для обговорення:

1. Еволюція визначення цілей сталого розвитку.
2. Цілі сталого розвитку до 2030 року: факти і завдання.
3. Характеристика цілей сталого розвитку.
4. Аналіз стану реалізації цілей сталого розвитку у Звіті ООН про цілі сталого розвитку.
5. Проблеми реалізації сталого розвитку.

Тема 4. Роль міжнародних організацій у забезпеченні сталого розвитку

Мета: розуміння ролі та функцій міжнародних інституцій у досягненні цілей сталого розвитку, характеристика їх діяльності.

Питання для обговорення:

1. Роль ООН у реалізації концепції сталого розвитку.
2. Значення програми ЮНЕП (United Nations Environment Programme) та Фонду довкілля.
3. Характеристика діяльності програми розвитку ООН (ПРООН) (United Nations Development Program) (UNDP) у сфері сталого розвитку.
4. Діяльність спеціальних фондів і програм зі сталого розвитку.
5. Світова організація торгівлі та її діяльність у сфері сталого розвитку.
6. Роль МВФ у досягненні цілей сталого розвитку.
7. Цілі сталого розвитку Світового банку.
8. Міжнародна організація сталого розвитку (IOSD) та її діяльність.

Змістовий модуль 2. Складові сталого розвитку та їх реалізація в ЄС та Україні

Тема 5. Сталий економічний розвиток

Мета: з'ясувати зміст та фактори сталого економічного зростання, вміти оцінювати показники економічного розвитку країн та типи економічного зростання.

Питання для обговорення

1. Глобальний ВВП: динаміка і структура. Показники економічного розвитку країн світу.
2. Еволюція економічного зростання.
3. Типи економічного зростання.
4. Особливості сталого розвитку економічно розвинутих країн.
5. Проблеми сталого розвитку економіки в країнах, що розвиваються.
6. Принципи функціонування екологічної економіки.

Тема 6. Екологічна складова сталого розвитку

Мета: з'ясувати причин виникнення екологічних криз та глобальні проблеми в сфері екології

Питання для обговорення:

1. Глобальні екологічні ризики.
2. Межі природних ресурсів планети.
3. Глобальні зміни клімату, або глобальне потепління.
4. Закиснення Світового океану.
5. Руйнування озонового шару.
6. Забруднення довкілля сполуками азоту і фосфору.
7. Проблема забезпечення прісною водою.
8. Інтенсивне використання та зміна ґрунтового покриву планети.
9. Втрата біорізноманіття.
10. Хімічне та аерозольне забруднення атмосферного повітря.
11. Хімічне забруднення.
12. Проблема забруднення пластиком.

Тема 7. Соціальна складова сталого розвитку

Мета: з'ясувати зміст поняття «людський розвиток», вивчити концепцію людського розвитку, характеристика соціальних індикаторів.

Питання для обговорення

1. Соціальна складова як компонент сталого розвитку.
2. Поняття людського розвитку, методи його вимірювання.
3. Види нерівності та людський розвиток.
4. Здоров'я, тривалість життя і людський розвиток.
5. Освіта і людський розвиток.
6. Людський розвиток і гендерна політика.

Тема 8. Індикатори сталого розвитку

Мета: з'ясувати підходи при розробці індикаторів; розуміння економічних, екологічних та соціальних індикаторів.

Питання для обговорення:

1. Система індикаторів сталого розвитку.
2. Індикатор сталого розвитку (Index of Sustainable Development).
3. Базові економічні індикатори.
4. Основні екологічні індикатори.
5. Поняття екологічного сліду (ecological footprint).
6. Базові соціальні індикатори.
7. Індекс розвитку людського потенціалу як інтегральний індикатор сталого розвитку.

Тема 9. Сталий розвиток країн ЄС

Мета: вивчити методика та індикатори оцінки сталого розвитку у країнах ЄС.

Питання для обговорення

1. Роль держави у забезпеченні сталого розвитку.
2. Стратегія сталого розвитку в країн Європи.
3. Суб'єкти реалізації політики сталого розвитку у Європейському Союзі.
4. Моніторинг досягнення ЦСР в країнах ЄС (згідно звіту Europe Sustainable Development Report).

Тема 10. Реалізація принципів концепції сталого розвитку в Україні у довоєнний та воєнний період

Мета: дослідити вітчизняне законодавство з питань сталого розвитку, проаналізувати особливості реалізації цілей сталого розвитку в Україні у довоєнний період, оцінити вплив військових дій на сталий розвиток, провести моніторинг індикаторів сталого розвитку в Україні.

Питання для обговорення:

1. Цілі сталого розвитку в Україні до 2030 року: процес розробки
2. Моніторинг реалізації цілей сталого розвитку в Україні
3. Напрями забезпечення стратегічних цілей сталого розвитку в Україні
4. Особливості реалізації цілей сталого розвитку в Україні у довоєнний період.

5. Вплив військових дій на сталий розвиток.

6. КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Виконання індивідуального науково-дослідного завдання (КПЗ) починається з вибору теми дослідження. Студентам надається можливість самостійно обрати тему з проблематики, визначеної викладачем або запропонувати власну тему (після узгодження з викладачем).

Зміст КПЗу слід викладати стисло та лаконічно, не припускаючи повторень і непотрібних відступів від теми.

Загальний обсяг презентації не повинен перевищувати 25 сторінок (текст реферату – не більше 15 сторінок).

Структура індивідуального завдання включає: титульну сторінку; план; вступ (необхідно обґрунтувати актуальність обраної теми та її значимість); основну частину (розкривається сутність обраної теми; обов'язково окремими питаннями виділяються проблемні та дискусійні аспекти дослідження); висновки; список використаних джерел (повинен бути оформлений відповідно до встановлених вимог і складатися не менше ніж із 10–15 літературних джерел).

Презентація КПЗу проходить на практичному занятті.

Варіанти КПЗ з дисципліни

1. Передумови виникнення концепції сталого розвитку.
2. Глобалізація як чинник появи та поширення ідей сталого розвитку.
3. Сталий розвиток як глобальна альтернативна концепція.
4. Сталий розвиток суспільства: глобальний, регіональний, національний та місцевий аспекти (за вибором).
5. Особливості сталого розвитку розвинених країн (за вибором).
6. Особливості сталого розвитку для країн, що розвиваються (за вибором).
7. Основні причини невдач у реалізації концепції сталого розвитку та досягненні Цілей розвитку тисячоліття.
8. Роль науково-технологічного фактору у забезпеченні сталого розвитку.
9. Порівняння техногенної (традиційної) концепції економічного розвитку з концепцією сталого розвитку.
10. Екологічна складова сталого розвитку суспільства.
11. Напрями екологічно збалансованого розвитку в Україні.
12. Основні екологічні проблеми сучасного світу.
13. Екологічні проблеми у стратегії національної безпеки.
14. Небезпека глобального потепління та шляхи її зменшення.
15. Забезпечення якісною питною водою як глобальна проблема.
16. Причини та наслідки небезпечного забруднення атмосфери.
17. Родючість ґрунтів як глобальна проблема.
18. Проблема спустелювання у сучасному світі та шляхи її розв'язання.
19. Вплив навколишнього середовища на якість життя та здоров'я людей.
20. Цілі сталого розвитку: стан виконання та перспективи.
21. Бідність у сучасному світі та шляхи її викорінення.
22. Шляхи подолання соціальної нерівності у глобалізованому світі.
23. Освіта як складова людського розвитку: проблема ефективності та напрями реформування.
24. Гендерні проблеми: витоки та сучасний стан.
25. Роль працівників науки у реалізації сталого розвитку.
26. Проблеми створення наукового потенціалу для забезпечення сталого розвитку.
27. Сталий розвиток і освіта.
28. Підвищення освіченості населення як фактор сталого розвитку суспільства.
29. Сталий розвиток і правова культура громадян.
30. Основні напрями переорієнтації освіти на сталий розвиток.
31. Значення поінформованості населення з питань сталого розвитку.
32. Основні шляхи і засоби ефективного інформування населення з питань сталого розвитку.

7. ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студента (СРС) – це діяльність, яку студенти виконують самостійно за

завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача без його прямої участі. Самостійна робота спрямована на більш глибоке ознайомлення студентом з проблемами, які розглядаються навчальним курсом. Під час вивчення навчальної дисципліни застосовуються такі види самостійної роботи:

- підготовка додаткових питань (2 на вибір) до кожної теми навчальної дисципліни;
- робота з додатковою літературою та ін. Обов'язкові вимоги до наукової роботи:
- оптимальний обсяг розкриття додаткового питання – 3-4 сторінки. За ініціативою студента додаткові питання можуть бути представлені на практичному занятті чи круглому столі у формі презентації;
- поєднання теоретичного і практичного аспектів досліджуваної проблеми. Подання суто описових робіт, які не містять цифрового матеріалу не допускається;
- наявність висновків та рекомендацій практичного характеру. Наведені пропозиції, представлені в рамках викладення змісту питань самостійної роботи, мають бути належним чином аргументовані, наявність у тексті голосливих, нічим не підкріплених висновків та пропозицій небажана.

Перелік тем для розкриття додаткових питань

1.	Сталий розвиток: чому це важливо?
2.	Доповіді ООН з людського розвитку як інструмент моніторингу досягнення цілей сталого розвитку.
3.	Вплив COVID-19 на сталий розвиток.
4.	Діяльність міжнародної організації сталого розвитку (IOSD).
5.	Значення людського розвитку як складової сталого розвитку суспільства.
6.	Збереження екосистем як глобальна проблема.
7.	Пріоритети розвитку у трикутнику «соціум – екологія – економіка».
8.	Громада, влада, бізнес: роль у сталому розвитку суспільства.
9	Співпраця України і ЄС у сфері сталого розвитку.
10	Реалізація Цілей сталого розвитку в Україні у воєнний час.

8. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ

Проведення ділової гри з проблематики сталого розвитку.

Мета гри. Ситуаційна гра спрямована на усвідомлення обмежень, з якими стикається людство, усвідомлення взаємопов'язаності Цілей сталого розвитку та знаходження креативних рішень задля розв'язання глобальних

Сутність гри. Гра складається з декількох основних етапів:

1. Учасники розподіляються на декілька команд. У кожній команді буде однакове завдання. Але працюють вони окремо, в різних кутах залу. Видається узагальнене завдання

Учасники вирушають на космічному кораблі в космос на 100 років. На кожному кораблі перебуває 100 осіб, і через 100 років також має повернутися 100 осіб.

Команди обдумують устрій життя на кораблі, замальовують основні ідеї схематично на ватмані.

2. Через 30 хв видається додаткове завдання, відповідно до якого команди мають скоригувати свої попередні напрацювання.

Додаткові умови

- на космічному кораблі спостерігається підвищення рівня CO₂;
- на кораблі природні ресурси швидко виснажуються;
- на кораблі виявлено значні запаси сирої нафти;
- деякі люди на кораблі ВІЛ+;
- керівництво космічного корабля корумповане.

3. Команди по черзі презентують свої напрацювання. Відповідають на уточнювальні запитання інших команд.

4. Тренер узагальнює всі ідеї і доводить командам бачення стосовно Глобальних Цілей сталого розвитку. Наголошує на тому, що «космічний корабель» є прототипом планети Земля, де

також обмежені природні ресурси, є проблема зростання населення, підвищується рівень викидів парникових газів тощо.

Тренер також наголошує на тому, що в кожній команді «своє» рішення окреслених проблем, наводить найцікавіші приклади з інших аналогічних тренінгів і «крайні» випадки з ігрових ситуацій в інших країнах (приклади США, Швеції тощо).

Очікувані результати. У процесі ситуаційної гри учасники мають зрозуміти, що це не просто гіпотетичний космічний корабель, а – модель планети Земля. Мають порівняти обмеження, запропоновані у грі як додаткові умови, з Цілями сталого розвитку. Мають розкрити свою креативність, і під час брейнстормінгу дійти одностайності думок всередині своєї команди. Це особливо стосується складних етичних питань щодо обмеження народжуваності; померли; щодо ВІЛ+ осіб.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: словесні (лекція, семінар, пояснення, бесіда, дискусія); наочні (презентації); практичні (проведення і аналіз соціологічних досліджень); проведення ситуативних, рольових та імітаційних ігор. Поточна форма оцінювання: індивідуальне усне опитування; індивідуальне письмове опитування (самостійна робота); презентація командних (групових) проєктів; презентація результатів самостійної роботи (реферати, есе, опитування).

10. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Основи сталого розвитку» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
Усне опитування під час занять (1-5 теми) – 5 балів за тему – макс. 25 балів Модульна контрольна робота – макс. 75 балів	Усне опитування під час занять (6-10 теми) – 5 балів за тему – макс. 25 балів Модульна контрольна робота – макс. 75 балів	Підготовка КПІЗ – макс. 40 балів Захист КПІЗ – макс. 40 балів Участь у тренінгах – макс. 20 балів	Тестові завдання (10 тестів по 2 бали за тест) – макс. 20 балів Теоретичні питання (2 питання) – по 40 балів - макс. 80 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№ з/п	Найменування	Номер лекції
-------	--------------	--------------

1.	Електронний конспект лекцій	1-10
2.	Пакет презентаційних матеріалів	1-10

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Аналіз сталого розвитку – глобальний і регіональний контексти / Міжнар. рада з науки (ISC) та ін.; наук. кер. проекту М. З. Згуровський. К. : КІП ім. Ігоря Сікорського, 2019. Ч. 2. Україна в індикаторах сталого розвитку (2019). 112 с. URL: <http://wdc.org.ua/sites/default/files/SD2019-P2-FULL-UA.pdf>
2. Аністратенко Н. В., Мальченко А. В. Роль міжнародних організацій у забезпеченні сталого розвитку. Ефективна економіка. 2021. 36. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/6_2021/73.pdf
3. Гермінативний (сталий) розвиток суспільства, як компонента його культури і навпаки... / Б. Андрушків, О. Владимир, Н. Кирич, О. Погайдак, О. Гагалюк. Соціально- економічні проблеми і держава, 2019. Вип. 2 (21). С. 219- 234
4. Глобальні цілі сталого розвитку 2016-2030. Офіційний сайт Представництва ООН в Україні. URL: [http://www.un.org.ua/images/documents/3615/%D1%86%D1%96%D0%BB%D1%96_web\(2\).pdf](http://www.un.org.ua/images/documents/3615/%D1%86%D1%96%D0%BB%D1%96_web(2).pdf) (дата звернення: 25.04.2020).
5. Глобальні цілі сталого розвитку: кейси для ухвалення управлінських рішень : навчальний посібник / за загальною редакцією д-ра екон. наук, проф. Ю. М. Петрушенка. Суми: Сумський державний університет, 2020. 122 с.
6. Коломієць Л. В. Стратегія сталого розвитку: навч. посіб. / Л. В. Коломієць; Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. Кропивницький: ЦНТУ, 2019. 126 с.
7. Палехова Л. Л. Управління сталим розвитком: Довідник базових понять. Дніпро: НТУ «Дніпровська Політехніка», 2020. 332 с.
8. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України № 722/2019 від 30.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
9. Сталый розвиток місцевих громад: підручник / М.О. Клименко, О.М. Клименко, Л.В. Клименко. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018. 296 с.
10. Стратегії сталого розвитку : навч. посіб. / В. В. Добровольський, Є. М. Безсонов, Г. В. Непейна, Д. О. Крисінська, Н. А. Сербулова. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 160 с. https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/509/1/Стратегії%20сталого%20розвитку_%20В.%20В.%20Добровольський.pdf
11. Стратегія сталого розвитку регіону: підручник / М. О. Клименко, О. М. Клименко, Л. В. Клименко. К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 312 с.
12. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонт: підручник / І. Л. Якименко, Л. П. Петрашко, Т. М. Димань, О. М. Салавор, Є. Б. Шаповалов, М. А. Галабурда, О. В. Ничик, О. В. Мартинюк. К.: НУХТ, 2022. 337 с.
13. Стратегія сталого розвитку: Підручник / [В.М.Боголюбов, М.О. Клименко, Мельник Л.Г., О.О. Ракоїд]. За редакцією професора В.М.Боголюбова і. Київ: ВЦ НУБПУ, 2018. 446 с.
14. Тулай О. Державні фінанси і сталий людський розвиток: концептуальні домінанти та діалектична єдність: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 416 с.
15. Тулай О. І. Сучасний стан та проблеми фінансового забезпечення сталого розвитку агропромислового сектору. Світ фінансів. 2018. Вип. 3 (56) . С. 104-116.
16. Тулай О. І. Фінансове забезпечення державних соціальних програм: концептуальні домінанти у контексті досягнення Цілей сталого розвитку України. Світ фінансів. 2020. Вип. 4 (65). С. 8-22.
17. Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» №722/2019. Президент України В. Зеленський. 30 вересня 2019 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825> .
18. Управління сталим розвитком в туризмі: навч. посібник / І. М. Писаревський, Л. В. Оболенцева, О. І. Угоднікова; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 96 с.
19. Управлінські інструменти забезпечення сталого розвитку: навчальний посібник для здобувачів ступеня магістра спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та спеціальності 081 «Право» / КІП ім. Ігоря Сікорського; уклад. А. М. Іщенко, О. А. Акімова. Київ:

КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 103 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/47948>

20. Ханова О. В., Скібіна С. О. Сталий розвиток країн ЄС: методика й індикатори оцінювання. Проблеми економіки. 2017. №3. 20-32.

21. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь, 2017 URL: http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf

22. Якою має бути екологічна відбудова промисловості в Україні? URL: <https://globalcompact.org.ua/news>

23. Addis Ababa Action Agenda of the Third International Conference on Financing for Development URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/frameworks/addisababaactionagenda>

24. Europe Sustainable Development Report 2022. Achieving the SDGs: Europe's Compass in a Multipolar World. Special edition in support of the EU Voluntary Review and 2023 SDG Summit. URL: <https://s3.amazonaws.com/sustainabledevelopment.report/2022/europe-sustainable-development-report-2022.pdf>

25. Hnedina, K. V. The social dimension of sustainable development of Ukraine. Науковий вісник полісся. 2017. №2 (10). Ч. 1. С. 127-135.

26. Paris Agreement URL: <https://sdgs.un.org/frameworks/parisagreement>

27. SDG Compass Посібник для досягнення Цілей Сталого розвитку в сфері бізнесу. URL: <http://www.sdgcompass.org>

28. Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/frameworks/sendaiframework>

29. Sustainable development in the European Union. 2017 monitoring report of the EU Sustainable Development Strategy. URL: <http://ec.europa.eu/>

30. Sustainable development of territories: challenges and opportunities: monograph / Bobrovska O. Yu., Krushelnytska T. A, Prokopenko L. L. [etc.]; ed. by O. Yu. Bobrovska. – Published by International Center for Research, Education and Training. MTÜ. Tallinn, Estonia, 2021. 237 с.

31. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. URL: <https://sdgs.un.org/2030agenda>